

Hyvä vastaanottaja

Olemme saaneet tiedon, että Teillä on todettu tuore hepatiitti B -infektio. Pyrimme haastattelemaan Teidät selvittääksemme, mistä tartunta on saatu ja ketkä ovat altistuneet. Lisäksi pyydämme välittämään tämän saatekirjeen ohjeet tiedoksi niille henkilöille, jotka ovat voineet olla tartuntariskissä.

Olkaa yhteydessä omalle terveysasemalle seurantatutkimustenne järjestämistä varten

Tutkimusten tarkoituksena on:

- Selvittää, paranetteko taudista vai jäättekö pysyvästi hepatiitti B -viruksen kantajaksi.
- Seurata maksan toimintakykyä.
- Testata tarvittaessa muitakin veri- ja seksikontaktissa tarttuvia tauteja (kuten HIV ja hepatiitti C).

Kertokaa tartunnastanne ja rokotuksesta lähipiirillenne: samassa taloudessa asuvat, mahdolliset seksikumppanit tai pistämällä huumeita käyttävät tuttavat

- Edellä mainittu lähipiirinne saa omalta terveysasemaltaan **ilmaisen hepatiitti B -rokotesarjan**, jos heillä ei ole entuudestaan tartuntaa tai kolmen rokoteannoksen antamaa suojaa.
- Henkilöitä, jotka ovat voineet olla Teille tartuntariskissä seksi- tai veriteitse (esim. yhteiset neulat) tapahtuneessa kontaktissa, **suositellaan hakeutumaan hepatiitti B -verikokeisiin** 4 viikon kuluttua viimeisimmästä altistustilanteesta. Jos tartuntaa ei todeta, verikoe toistetaan 4-6 kuukauden kuluttua. Myös hepatiitti B -positiivisen äidin lapsille suositellaan verikoetta mahdollisen synnytyksen yhteydessä tapahtuneen tartunnan selvittämiseksi.
- Mahdollisissa seksikontakteissa **suositellaan kondomin käyttöä**, jos kumppanillanne ei ole todettu hepatiitti B -tartuntaa tai jos hänellä ei ole täyden rokotussarjan antamaa suojaa.

Ystävällisin terveisin,

Tartuntatautiyksikkö / Enheten för smittsamma sjukdomar / Infectious Diseases Unit

Yleistä

Hepatiitti B -virus (HBV) on etenkin Aasiassa, Afrikassa ja Etelä-Amerikassa yleinen maksatulehduksia aiheuttava virus. Osa HBV-infektion sairastaneista jää pysyvästi viruksen kantajaksi. Kantajuus on erityisen yleistä, jos HBV-infektio on sairastettu lapsuudessa. Aikuisiällä sairastuneista kantajaksi jää 1–5 %. Kantaja voi tartuttaa virusta muihin henkilöihin.

Miten hepatiitti B tarttuu?

Virus tarttuu **pääasiassa veri- tai seksikontaktissa**. Pienikin määrä verta voi aiheuttaa tartunnan, jos verta joutuu tuoreeseen haavaan, ihon rikkoumiin tai limakalvolle. HBV tarttuu tehokkaasti pistoshuumeiden käytössä. Suojaamattomassa seksikontaktissa tartunnan riski on 18-44 %. Virus voi tarttua myös synnytyksessä äidistä lapseen. Tartunta ei tapahdu ehjän ihon läpi. Tavanomaisessa ihmisten välisessä kanssakäymisessä tartunnan riski on vähäinen.

Mitkä ovat hepatiitti B:n oireet?

Tartunnan saanut ei aina tiedä tartunnastaan, koska tauti voi olla oireeton. Osa tartunnan saaneista saa **akuutissa vaiheessa** pahoinvointia, ripulia, oksentelua tai vatsakipua tai ihon, silmänvalkuaisten tai limakalvojen keltaisuutta, joskus myös lihas- tai nivelkipua. Oireet alkavat 1–6 kk kuluttua tartunnasta ja häviävät yleensä parissa viikossa. Pienellä osalla sairastuneista alkuvaiheen infektio on hyvin voimakasoireinen ja henkeä uhkaava.

Viruksen pysyvillä kantajilla **krooninen infektio** voi johtaa maksan vajaatoimintaan ja lopulta vaaralliseen maksakirroosiin tai maksasyöpään. Rungas alkoholinkäyttö ja muut virukset (kuten HIV ja hepatiitti C) voivat nopeuttaa maksan vajaatoiminnan kehittymistä.

Miten hepatiitti B todetaan?

Hepatiitti B todetaan verikokeilla. HBV-vasta-aineet ovat positiivisia kaikilla taudin sairastaneilla. HBsAg-tutkimus kertoo, onko virusta veressä ja onko henkilö tartuttava; jos tämä on yhä positiivinen 6–12 kk sairastumisesta, sairastunut on jäänyt viruksen kantajaksi. HBeAg-tutkimuksen positiivisuus on merkki voimakkaasta tartuttavuudesta. Maksa-arvot ja kuvantamistutkimukset kertovat maksan toimintakyvystä. Myös virusten määrä veressä voidaan määrittää, mikä auttaa hoidon tarpeen arvioinnissa.

Miten hepatiitti B:a hoidetaan?

Alkuvaiheen akuutti infektio parantuu yleensä itsestään. Lepo on tarpeen. Alkoholista ja maksaa rasittavista lääkkeistä tulisi välttää. Voimakasoireista hepatiittia sairastava henkilö hoidetaan sairaalassa. Kroonista kantajuutta ei voida yleensä parantaa. Lääkäri seuraa tilannetta verikokein. Mikäli maksatulehdus etenee, voidaan aloittaa interferoni- tai viruslääkehoito, jolla pyritään estämään maksakirroosin ja -syövän kehittymistä.

Miten hepatiitti B -viruksen (HBV) tarttuminen ehkäistään?

- Älä luovuta verta, äidinmaitoa tai siemennestettä tai tee elinluovutustestamenttia. Ilmoita sinua hoitavalle terveydenhuoltohenkilökunnalle, että olet HBV-kantaja.
- Käytä aina **kondomia yhdynnässä**, ellei kumppanisi ole HBV-infektion sairastanut tai saanut vähintään kolmen pistoksen HBV-rokotesarjaa.
- Huolehdi hygieniasta ja siitä, että ihosi pysyy ehjänä.
 - Jos sinulla on vuotava haava, älä käytä yleisiä saunoja, suihkuja tai uima-altaita.
 - Jos vertasi joutuu toisen ihmisen haavaan, rikkoutuneeseen ihoon tai limakalvolle, neuvo häntä pesemään se heti pois runsaalla vedellä ja saippualla. Tämän jälkeen molempien tulee ottaa yhteys lääkäriin.
- Säilytä henkilökohtaiseen hygieniaasi tarvitsemasi välineet (kuten kampa, hammasharja tai partakone) erillään toisten välineistä äläkä lainaa niitä muille tai muilta.
- Huomioi tartunnan mahdollisuus veritahrojen siivouksessa:
 - Pyyhi veri- ja eritetahrat pinnoilta klooripitoisella puhdistusaineella pakkauksen ohjeen mukaan (esim. Super-Kloriitti®) kertakäyttöpöpyhettä käyttäen ja pese lopuksi kädet.
 - Hävitä veren tahrinat siteet (kuten kuukautissiteet) huolellisesti pakkaamalla ne erikseen muovipussiin ennen jäteastiaan laittamista. Jos toinen henkilö käsittelee verelläsi tahriintunutta materiaalia, hänen tulee käyttää suojakäsineitä.
 - Ruokailuvälineet voi pestä normaaliin tapaan.
 - Pyykin voi pestä normaalisti pesukoneessa. Jos vaate on tahriintunut verellä, käytä esipesuohjelmaa ja sen jälkeen pese vaate materiaalin suosituksen mukaisessa lämpötilassa. Jos konepesu ei ole mahdollista, liota verinen pyykki kylmässä vedessä kertakäyttökäsineet kädessä ja pese sen jälkeen materiaalin suosituksen mukaisesti.
- Käytetyt pistovälineet voi viedä hävitettäväksi apteekkiin tai pistoshuumeita käyttäville suunnattuihin terveysneuvontapisteisiin (mm. Sympplikset, Terveys- ja sosiaalineuvontapiste Linkki, Vinkkarit). Monissa näistä pisteistä on mahdollista saada myös A- ja B -hepatiittirokotukset. Neuvojen ja ruiskujen omatoiminen sterilointi ei täysin poista tartuntariskiä.
- **Kerro samassa taloudessa asuville ja mahdollisille seksikumppaneille, että heillä on oikeus ilmaiseen HBV-rokotukseen.** Jos sinulla on suonensisäisiä huumeita käyttäviä tuttaviasi, kehoita heitä hakeutumaan maksuttomaan rokotukseen terveyskeskukseen.
- Jos henkilöllä on merkittävä ja toistuva riski altistua hepatiitti B -virukselle, varmistetaan rokotusten antaman suojan riittävyys verikokeella, kun vähintään 6-8 viikkoa on kulunut viimeisestä rokoteannoksesta.

Lisätietoa

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: [Hepatiitti B \(www.thl.fi\)](http://www.thl.fi)

Ohjeen laatijat

Kuntien tartuntatautiyksiköt
HUSin epidemiologinen yksikkö